

LEIDSE MILIEURAAD

p/a Kruitschip 4
2311 RS Leiden
06 – 533 76 405
jan.pieters70@gmail.com
twitter@lmraad

Leiden, 24 oktober 2018

Aan het College van Burgemeester en Wethouders
t.a.v. de wethouder voor Kennis, Onderwijs, Sport en Financiën
de heer P. Dirkse
Stadhuis
Leiden

Betreft:

Rapport Biodivers Leiden Bio Science Park

I. Inleiding

Bij brief van 18 september 2018, uw kenmerk Z\16254232-1672361, heeft u de Leidse Milieuraad, hierna: de milieuraad, gevraagd om uiterlijk 18 oktober 2018 advies uit te brengen over het rapport “Biodivers Leiden Bio Science Park” van 6 juni 2018 (hierna: “B-LBSP”). Per brief van 25 september 2018 heeft de milieuraad u geïnformeerd dat deze deadline niet haalbaar is en dat het advies conform het reglement in week 44 aan u zal worden toegestuurd. Het advies treft u hieronder aan.

II. Advies

De milieuraad heeft met genoegen kennis genomen van het onderhavige adviesrapport. Het is een gedegen rapport met veel goede ingrediënten, met een flink aantal concrete (en locatiespecifieke) maatregelen voor de openbare ruimte. Ook bevat het adviesrapport een handleiding voor de bedrijven in het B-LBSP om biodiversiteit te verbeteren en daarmee aan te sluiten bij de inrichting en ontwikkeling van het openbaar groen en de watergangen. De milieuraad spreekt haar waardering uit voor de aandacht voor de watergangen als maatregel voor waterberging en klimaatadaptatie en voor bomen ter vermindering van hittestress.

Dit gezegd hebbende ziet de milieuraad desondanks een flinke discrepantie tussen de op zich goede maatregelen genoemd in het adviesrapport en het feitelijke ontwerp en ontwikkeling van het gebied in de masterplannen en in de uitvoering. Hiermee lijkt biodiversiteit vooral te dienen als “window dressing” i.p.v. een ferme basis te vormen voor een duurzaam natuurinclusief ontworpen B-LBSP.

De milieuraad heeft vier aanbevelingen voor aanpassing en verbetering:

Verbeteren van de biodiversiteit in het LBSP

Terecht wordt in het rapport gesteld dat er een forse afname van groen in het Leiden Bio Science Park (hierna: “LBSP”) zal optreden door de uitvoering van het Masterplan. Hoewel het rapport steeds spreekt over verbetering van de biodiversiteit gaat het volgens de milieuraad in eerste instantie vooral om het beperken van het verlies aan biodiversiteit en met name in het LBSP ten westen van de A44. Om het verlies aan biodiversiteit te

beperken, is het nodig om vanuit een samenhangende visie op het gebied (zie aanbeveling 1) te beginnen om de groenblauwe ecosysteemverbindingen op orde te brengen en in het bijzonder de waterverbindingen, onder meer met de Rijn. Daarnaast acht de milieuraad het van belang de 'schatkamers' van het gebied (zoals Oude Trambaan) te behouden (zie aanbeveling 3), want deze vormen een belangrijke bron van biodiversiteit en bevatten natuurwaarden die bovendien niet snel terug zullen komen bij verplaatsing of verwijdering.

Gebrek aan samenhang

Het rapport baseert zich op "Het Masterplan", dat feitelijk bestaat uit 3 afzonderlijke masterplannen¹ die in verschillende perioden zijn opgesteld. Er is geen geïntegreerd Masterplan. In de kerngroep, die het adviesrapport heeft voorbereid, ontbreekt de gemeente Oegstgeest. Dit is een groot gemis, omdat bijvoorbeeld in het masterplan Nieuw Rhijngeest Zuid van Oegstgeest (herziene versie 13 februari 2015) geen concrete doelstellingen of ambities zijn opgenomen ten aanzien van ecologie of biodiversiteit. Juist hier zal het grootste verlies aan natuurwaarden optreden (verlies van bijvoorbeeld weidevogels) met grote consequenties voor de biodiversiteit in het gehele LBSP. Door de 3 plannen meer in samenhang te beschouwen en te combineren ontstaan betere mogelijkheden voor groene en blauwe verbindingen en robuustere, duurzamere biodiversiteit.

Aanbeveling 1. Maak een nieuw, geïntegreerd Masterplan, dat op basis van de na te streven robuustere ecosystemen in het onderhavige gebied in zijn ontwerp goed gebruik maakt van de maatregelen in het adviesrapport "Biodivers Leiden Bio Science Park". Integreer de (natuur- en watergang-) verbindingen en de maatregelen voor verbetering biodiversiteit, geactualiseerd naar de eisen van deze tijd in dit nieuwe Masterplan. Doe dit samen met de gemeente Oegstgeest, de Universiteit Leiden en de bedrijven in het Bio Science Park. Voorkom versnippering en creëer grotere eenheden voor groen. Als dan de groen- en waterverbindingen zijn bepaald en in het Masterplan zijn opgenomen vormen deze de groen blauwe structuur waarbinnen de verdere inrichting en ontwikkeling van het LBSP plaats kan vinden.

Regie op de uitvoering

De milieuraad maakt zich zorgen over de doorzettingsmacht van de gemeente Leiden bij de uitvoering van het Masterplan. Een deel van het LBSP valt onder de gemeente Oegstgeest, veel grond wordt uitgegeven door de universiteit, terwijl de gemeente vooral gaat over de openbare stroken en infrastructuur.

De teneur van het Masterplan nu is dat eerst vooral gebouwd wordt en infrastructuur wordt aangelegd, waarna gekeken wordt naar compensatie en herstel/beperking verlies aan biodiversiteit en natuur. Dat is niet de goede volgorde (zie ook aanbeveling 1). Een recent voorbeeld is het ontwerp van het entreegebied LBSP, waarbij biodiversiteit nauwelijks aan de orde is gekomen. Zonder regie op de uitvoering wordt de verhouding steen/groen in het LBSP slechter dan in Leiden zelf. Het is van belang, maar ook een kans om als LBSP echt onderscheidend te zijn, om bij de uitgifte van bouwlocaties eisen te stellen aan natuurinclusief ontwerpen en bouwen en aan een betere verhouding steen/groen dan in Leiden. Door toepassing van veel horizontaal én verticaal groen kan dan toch een hoge bebouwingsdichtheid met ruimte voor biodiversiteit worden bereikt.

---

¹ Masterplan Hollandsche Campus, 2009 (Leiden), Masterplan LBSP Gorleaus, 2017 (Leiden) en Masterplan Nieuw Rhijngeest Zuid, 2008 Oegstgeest (herzien in 2015).

Aanbeveling 2. Een geïntegreerd masterplan vergt ook een geïntegreerde regie van zowel de opstelling van dit plan als de uitvoering, waaraan alle relevante partners in het Park zich – bij voorkeur ook contractueel/privaatrechtelijk – committeren, zodat biodiversiteit en natuur (natuurinclusief bouwen) steeds goed aan de voorkant in beeld zijn. Dan zijn compensatie en herstel achteraf zo min mogelijk nodig. Dit moet vooral ook gevolg hebben voor de wijze waarop bij uitgifte/bebouwing eisen worden gesteld aan een goede verhouding steen/groen en aan natuurinclusief ontwerpen en bouwen, om robuuste ecosystemen en verbetering biodiversiteit te waarborgen bij hoge bebouwingsdichtheden.

Ecosystemen versus maximaal aantal soorten

Voor het verbeteren van biodiversiteit dient eerst een duidelijk beeld te zijn beschreven van de na te streven ecosystemen passend bij de landschappen en bestaande natuurwaarden van het plangebied. Vervolgens kan op basis van deze ecosystemen de (natuur- en watergang-) inrichting van het LBSP worden bepaald, rekening houdend met verbindingen met natuur in de directe omgeving van het LBSP en rekening houdend met een verbonden waterstelsel met verbinding met de Rijn. Dit laatste is ook van groot belang i.v.m. klimaatdoelen en voor afwatering bij naar verwachting steeds vaker voorkomende hoosbuien (klimaatadaptatie). Op basis van deze inrichting en verbindingen kunnen vervolgens de verbeteringen in biodiversiteit worden bepaald. Dan kunnen ook ambities m.b.t. soorten worden geformuleerd. Het adviesrapport Biodivers LBSP geeft hiertoe vele adviezen, maar bevat ook weinig keuzes. Er wordt vooral ingezet op maximalisatie van het aantal soorten (biodiversiteit in de strikte zin van het woord). Dat herbergt het risico in zich dat het beheer van de biodiversiteit op het LBSP vooral tuinieren wordt met weinig ruimte voor spontane ontwikkeling en met een forse beheerlast.

Vanuit het perspectief van natuurlijke ontwikkeling en benutten gebiedseigen kwaliteiten is het van groot belang om de bestaande ‘parels’ in het gebied te koesteren en te beschermen. Dit zijn de plekken van waaruit spontane vestiging van bij het systeem passende soorten plaats zal kunnen vinden. Dat geldt bijvoorbeeld voor de “Oude Trambaan”. Het huidige Masterplan laat geen ruimte om deze bronnen van biodiversiteit te behouden. Aanpassing is daarom noodzakelijk.

Aanbeveling 3. Bepaal eerst welke ecosystemen worden nagestreefd in het LBSP passend bij het (historisch) landschap en bestaande (oude) natuurwaarden. Kies voor het behouden en ontwikkelen van die waarden in plaats van in te zetten op maximalisatie van het aantal soorten. Aan de hand van de na te streven ecosystemen / natuurtypen kunnen ambities voor de bijpassende soorten worden geformuleerd².

Beperk verlies natuur/biodiversiteit door een geactualiseerd Masterplan als basis voor de inrichting te gebruiken. Pleeg goed beheer (d.w.z. beperkt en gevarieerd beheer) op al bestaande redelijk ontwikkelde ecosystemen zoals de Oude Trambaan, hetgeen cruciaal is voor het behoud van deze (oudere) ecosystemen. Pas deze ecosystemen in het verdere ontwerp in.

Betrek natuurorganisaties en vrijwilligers bij de monitoring en fijninrichting van het LBSP.

Er is veel kennis en betrokkenheid bij natuurorganisaties, deskundigen van Naturalis en vrijwilligers. Dit kan goed gebruikt worden bij de monitoring van de biodiversiteit voor, tijdens en na de uitvoering van het Master-

---

² De huidige keuze voor alleen 50 vogelsoorten is onvoldoende en slecht onderbouwd. Bij een verstandige keuze en inrichting van de ecosystemen hoeft je minder richten op de soorten maar zal veelal spontaan de biodiversiteit zich goed ontwikkelen. Daarmee zullen er ook typen zijn die noodgedwongen minder aandacht krijgen. De kwaliteit van de omgeving is daarbij relevant (in de omgeving bevinden zich bijvoorbeeld redelijk ontwikkelde boshabitats; een snipper bos op het LBSP zal daar weinig waarde aan toevoegen.

plan LBSP. Ook kan die kennis worden gemobiliseerd voor de fijninrichting van het gebied bij de uitwerking van het ontwerp.

Het valt de milieuraad op dat de natuurorganisaties niet of heel beperkt vertegenwoordigd zijn geweest in de werkgroep "natuurinclusief bouwen", de werkgroep "relatie bedrijfsvoering en biodiversiteit" en de werkgroep "communicatie en draagvlak".

Aanbeveling 4. Betrek de natuurorganisaties ook bij de thema's natuurinclusief bouwen, 'bedrijfsvoering en biodiversiteit' en 'communicatie en draagvlak'. Het is belangrijk dat hun kennis en ervaring ook daar wordt gebruikt. Betrek ook vrijwilligers en deskundigen uit natuurorganisaties en Naturalis bij de opzet en uitvoering van de monitoring van biodiversiteit tijdens en na de uitvoering van het Masterplan.

Met Vriendelijke groet

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized capital letter 'R' followed by a long, horizontal stroke that tapers to the right.

R. Boerée, voorzitter